

ISSN 0907-3388

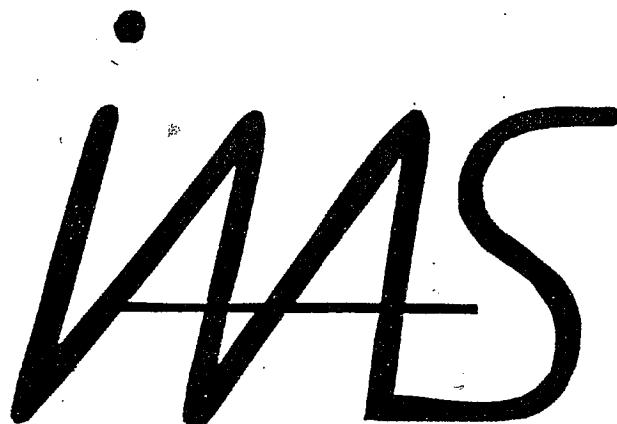
**SPROGVIDENSKABELIGE
ARBEJDSPAPIRER FRA
KØBENHAVNS
UNIVERSITET**

Årgang 2, 1992

Frans Gregersen (red.)

*Lingvistisk Festival
Lingvistkredsens 60 års fødselsdag
24. september 1991*

INSTITUT FOR
ALMEN OG
ANVENDT
SPROGVIDENSKAB

Sprogvidenskabelige Arbejdspapirer fra Københavns Universitet

Forord

Denne bog indeholder med én undtagelse de indlæg, som blev holdt Lingvistikredssens 60 års fødselsdag d. 24 september 1991. Undtagelsen er Fischer-Jørgensens tale fra samme dag 10 år tidligere. Jeg vil gerne henvise tilbage til den store lykke at begge æresmedlemmerne er *stille og stærke*.

Sprogvidenskabelige Arbejdspapirer fra Københavns Universitet bliver udgivet årligt af Institut for Almen og Anvendt Sprogviden skab, Københavns Universitet (forkortet IAAS).

Redaktion:

Jens Elmegård Rasmussen
Peter Holte
Lars v.d. Lieth (ansv. redaktør)
Jørgen Rischel
Ebbe Spang-Hanssen

Henvendelser vedrørende Sprogvidenskabelige Arbejdspapirer fra Københavns Universitet bedes rettet til:

Publikationsudvalget
IAAS, Københavns Universitet
Njalsgade 80
2300 København S

Elektroniske adresser:

Telefon: +45 3154 2211
Telefax: +45 3296 3474
E-mail: editor@ephling.dk

Sprogvidenskabelige Arbejdspapirer
fra Københavns Universitet
©1992, IAAS og forfatterne.

Sats: IAAS
Tryk: KOPI-SERVICE/KUA

Lingvistikredssen udnævnte ved fødselsdagen også et andet æresmedlem lektor Paul Lier, som nu er den eneste tilbage, der har titlen *membre fondateur*. Lingvistikredssen har den store lykke at begge æresmedlemmerne er *stille og stærke*.

Det var hensigten med den lingvistiske festival, som blev afholdt hele d. 24. september, at gøre status og se fremad, at skabe diskussion om videnskabelige teorier og resultater med særlig vægt på det lokale, der dansk sprogviden skab som en naturlig og integreret del af den internationale lingvistik der er i fokus i dette bind.

Formålet med at publicere indlæggene er ganske uændret.

Jeg skylder læseren at gøre opmærksom på, at Lars Heltofts bidrag er øjeblikkeligt i forhold til indlægget på dagen, mens Ole Togeby og Ebbe Sørenssens kommentarer ikke er det.

På kredsens vegne vil jeg gerne takke det humanistiske fakultet for bevisst tiltrykning og Institut for Almen og Anvendt Sprogviden skab for at optage bogen i institutets publikationsserie.

Frans Gregersen
sekretær for Lingvistikredssen og
redaktør af dette bind

Ole Togeby

KOMMENTAR

Århus Universitet.

Heltoft, Lars 1992 (udk.):

The Topology of Verb Second and SVO-languages - a Study in the Sign Functions of Word Order, *Copenhagen Studies in Language* 15, København: Handelshøjskolens forlag, Arnold Busck.

Herslund, Michael 1986:

Valence and Grammatical Relations, Sørensen (udg.): Valency. Three Studies on the Linking Power of Verbs. *Copenhagen Studies in Language. Cebal series No. 11*, p. 3-34, København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck.

Herslund, Michael 1988:

Le Daif en Français. Bibliothèque de l'Information grammaticale 14. Louvain-Paris: Éditions Peeters.

Kefer, Michael 1986:

On Functional Explanations of Language Change, Universals, and Rules. *Belgian Journal of Linguistics* 1, p. 53-66.

Nielsen, Niels Åge 1975:

Om anvendelsen af to forskellige modeller på dansk sætningsbygning, Dansk Sprognavn: *At færdes i sproget. Iagttagelser og synspunkter*, p. 139-50, København: Gyldendal.

Platzack, Christer 1987:

Huvudsatsordføjd og bisatsordføjd, Telenan (udg.): *Grammatik på villovægar*, p. 87-96, Arlöv.

Sørensen, Finn 1990:

Om lokationsbaseret prædiktsanalyse, *Lambda*, 16, p. 137-93, København: Institut for Datalingvistik, Handelshøjskolens i København.

Telenan, Ulf 1967:

Bisatser i talad svenska, Holm (udg.): *Svenskt talspråk*, p. 160-203, Stockholm.

Topologiske forhold i sætningen, dvs rækkefølgen af syntaktisk definerede udtryksstørrelser der har indhold. Pladsene i en sætning der er bestemt afhængighed og rækkefølge, er udtryk for indhold eller betydning forskellige dimensioner: 1) sætningsindholdets realitet (er den fremsætt spørgende, bydeformet, eller ubestemt), 2) sætningsledenes semantiske (er første nomen fx agens, patient, instrumentalis eller hvad), 3) kvantor virkeområde (scope, hvad rammes fx af nægtelsens logiske kraft), og 4) et fokus (hvad er emne og hvad er fokus og hvilke forudsætninger (præsumtioner) og underforståelser (implikature) giver det).

Maksimaludfyldningsprincippet

Når man skal analysere hvilken plads i sætningskemaet et givet led autentisk sætning står på, kan man ikke bruge maksimaludfyldningsprincippet et princip som bruges i den praktiske undervisning som et velfungerende pædagogisk håndgreb, men det kan ikke bruges som videnskabeligt argument.

Maksimaludfyldningsprincippet kan illustreres ved følgende eksempel hvilken plads skal ordene *ikke* og *smukt* stå i eksemplerne: *hun sang ikke hun sang smukt?* I Diderichsens sætningskema er der jo nemlig to forskellige adverbial-pladsen, a og A, og man kan ikke af ordenes rækkefølge se hvilken af adverbialpladsene ordene står på. I undervisningssituationen, hvor underviser indførte danske sprogbrugere som godt kan placere led på de rigtige pladsen, men som blot ikke kan formulere denne deres kunne teoretisk man bedre dem fulde et af de led ud der står mellem a og A; det gøres i med sammensat tid: *Hun har ikke sunget og Hun har sunget smukt.*

F	v	n	a	V	N	A
Hun	sang		?ikke			?smukt
Hun	har		ikke	sunget		
Hun	har			sunget		*ikke
Hun	har		*smukt	sunget		
Hun	har			sunget		smukt
Hun	løb		?hurtigt			?hurtigt hjem
Hun	er		hurtigt	løbet		hjem
Hun	er			løbet		hurtigt hjem

Studenten der skal lære at bruge Diderichsens sætningsskema, finder på denne måde ud af at *ikke* skal på A, mens *hurtigt* kan stå enten på a eller A.

Men topologien eller rækkefølgeforholdene i en sætning er jo ikke til for at man skal kunne sætte en sætning i Diderichsens sætningsskema. Rækkefølgeforholdene er til for at vi som modtagerne kan forstå hvad afsenderen har ment med at ydre sætningen. Til hvert udtrykselement, her rækkefølgeforhold, svarer der et indholdslement. Forskellen på led der står på a og A, er den, at a-led er sætningsadverbialer (attitudeadverbialer eller operatoradverbialer) eller relationsadverbialer, mens A-led er mådesadverbialer eller relationsadverbialer.

Det er imidlertid ikke nødvendigt med ledstillingen at markere om *ikke* hører til den ene kategori eller den anden - for *ikke* er altid et sætningsadverbial. Det er heller ikke nødvendigt for afsenderen med rækkefølgen at markere hvilken

kategori *smukt* hører til, for det er altid et mådesadverbial. Hverken *danser ikke*, eller *Hun danser smukt* er derfor tvetydige. Derimod kan *hun* både være et sætningsadverbial, og det betyder da 'efter kort tid', et mådesadverbial (med -t), og det betyder da 'på en hurtig måde'. Hvis placeringen altså den funktion at adskille de to betydninger, og *Hun løb hun* er følgelig tvetydig.

Man kan altså ikke antage at modtageren i en kommunikationssituation bruger maksimaludsfuldningsprincippet for at registrere hvilken plads står på - for så i anden omgang at finde ud af hvad betydning det har, er placeret på denne plads.

Man kan heller ikke bruge maksimaludsfuldningsprincippet til at finde hvilke led der generelt er i en sætning. Der er nemlig kun to plads'er som defineres alene ud fra rækkefølgen, og det er første led i sætningen og led i sætningen. En topologisk undersøgelse må nødvendigvis bygge forskellige træk ved sætningens udtryk: 1) hvilken klasse et givet ord hører 2) klassernes rækkefølge, og 3) hvilke klasser der i deres forekomsten er afhængige af tilstedeværelsen af andre klasser.

Diderichsens sætningsskema er således bygget op på den regelmæssige, der er en plads hvor der kun kan stå finitte verber, og som er den eneste på hvilken de finitte verber kan stå. Til venstre for denne v-plads er c-plads hvor der kan stå (næsten) alle andre led end det finitte verbum; til for v-pladsen er der en plads hvor der kan stå nominaler (i nominativ hvilken kan ses), til højre for denne, en plads til adverbialer af klasserne attitudebialer, operatoradverbialer og relationsadverbialer, til højre herfor en plads infinitive verbaler osv.

På sætningsniveau har man således den afhængighedsregel i Diderichsens sætningsskema at n-pladsen ikke kan være udfyldt, hvis ikke v-pladsen er udfyldt. På niveauet under sætningsniveauet, er der fx den regel at adjektivene kan udfylde beskriver-pladsen i et genstandshedsskema hvis kej-skemaet, nominal- eller kerne-pladsen er udfyldt. Det er generelt en fordefinition på kerne og adled; man kan ikke have et adled uden en men man kan godt have en kerne uden et adled.

1996

LINDHOLM

ter 1/1996:
turpædagogik.
januar 1996.

ter 2/1996:
n og Sørensen.
8. marts 1996.

ent (4 numre + særnumre):
sæltnumre: kr. 75,-.
til:

erforeningens sekretariat
e 49 C, 1370 København K.
199. Ma-fr. 9-15. Fax: 33 15 07 20.

delser vedt.: Medlemskab, kontingent, bog-
sseændringer skal ske til Birgitte Stræde.
r vedr.: Efteruddannelseskurser og fraktsions-
kal ske til Charlotte Heldgaard.

Hvilken virkelighed - eller hvis? 2

Armeddelser

Leder 3

Inge Dalsgaard

Læs den før næste pædagogiske dag! 56
Iben Bech-Knudsen: Sprogets mekanismer 58

Tema: Ny vending mod virkeligheden

Astrid Saalbach: Det velsignede barn 5

Merete Pryds Helle: En snak om virkelighed 8

Marianne Stidsen: Ny vending - ny glæde 10

Marianne Ping Huang: Støjten af sommerfugle 16

Niels Brunse: Den danske litteratur og den store verden 20

Fra generalforsamlingerne

Formandsberetning - FFS 26

FFS Debat og regnskab 31

Formandsberetning - Fællesforeningen 35

Debat 38

Fællesforeningens regnskab 40

Nyt fra forlaget

Regionsrepræsentanter 72

FFS-bestyrelsen 73

Debat

Fra vor egen verden

Inge Dalsgaard: Fredsvalg 42

Debat

DBLE BIND, DOUBLE SIGHT NO. 6

Jørgen Carstensen
gsidte og inde i bladet side 4, 6, 8, 9, 13, 19,
3, 54, 39, 43, 49, 53, og 55: Niels Nyholm.

Mette Ewald og Inge Jensen

ffteæggetelse, sats, repro og produktion:
København. Printed in Denmark 1995.

Ole Togeby:
Kommentarer til årets studenteksamenstil 44
Anne Marie Heltoft: Den danske stil 50
Ole Krog: Danskføgets identitet på spil 52

1424

)

Redaktion
Mette Ewald
Nr. Trandersvej 38
9000 Ålborg
98 11 64 01

Henrik Jagd
Frederiksbergallé 37 4 th
1820 Frederiksberg C
33 25 43 40

Inge Jensen
Liljevej 27
8620 Kjellerup
86 88 85 47

Henrik Madsen
Kollomosevej 4 A
2840 Holte
42 42 34 72

Per Thorsen (ansvh.)
A.N. Hansens Allé 24B
2900 Hellerup
39 62 09 82

Agnes Witzke
Lundbyesgade 7
1771 København V.
31 31 04 31

Manuskripter og indlæg til Dansk Noter sendes til Per Thorsen. Gerné på 3,5" DS, HD diskette + fyldigt print. Typer: Mac: (Gemt som MS-Works/-Word, MacWrite ell. WordPerfect). PC: (WordPerfect, Word, DSI, ell. ASCII).

Dansk Noter 1/1996:
Tema: Litteraturpædagogik.
Deadline er 3 januar 1996.

Dansk Noter 2/1996:
Tema: Madsen og Sørensen.
Deadline er 18. marts 1996.

Abonnement (4 numre + særumre):
kr. 250,- Enkeltnumre: kr. 75,-.
Henvendelse til:

Inge Jensen

Dansklaererforeningens sekretariat
Nørre Søgade 49 C, 1370 København K.
Tlf. 33 15 04 99. Ma.-fr. 9-15. Fax: 33 15 07 20.

Alle henvendelser vedr.: Medlemskab, kontingent, bog-
pakker, adresseændringer skal ske til Birgitte Straede.

Henvendelser vedr.: Efteruddannelseskurser og frakts-
udgivelser skal ske til Charlotte Heldgaard.

*ISSN: 0107-1424
Oplag: 3200*

Forside: DOUBLE BIND, DOUBLE SIGHT NO. 6

af Claus Carstensen

*Fotos på bagside og inde i bladet side 4, 6, 8, 9, 13, 19,
23, 25, 32, 33, 34, 39, 43, 49, 53, og 55: Niels Nyholm.
Øvrige fotos: Mette Ewald og Inge Jensen
Grafisk tilrettelægelse, satz, repro og produktion:
Avant-Art, København. Printed in Denmark 1995.*

Hvilken virkelighed - eller hvis?

Leder

Tema: Ny vending mod virkelighede

Astrid Saalbach: Det velsignede barn
Mere Pryds Helle: En snak om virkelighed
Marianne Stidsen: Ny vending - ny glæde
Marianne Ping Huang: Støjjen af sommerfugl
Niels Brunse.
Den danske litteratur og den store verden

Fra generalforsamlingerne

Formandsberetning - FFS
FFS Debat og regnskab
Formandsberetning - Fællesforeningen
Debat
Fællesforeningens regnskab

Fra vor egen verden

Inge Dalsgaard: Fredsvalg.....

Debat

*Ole Togeby:
Kommentarer til årets studenteksamensstil ..
Anne Marie Heltoft: Den danske stil
Ole Krogh: Danskfragets identitet på spil*

Lambda, 16, p.
Jelshøjskolen i

Grammatik på

unstet, p. 139.
tningssbygning,

als, and Rules.

matticale 14.

Aleency. Three
Foreign. Arnold
in Language.

5, København:
Iy in the Sing

Lars Heltorf

KOMMENTAR

Ole Togøby

Topologiske forhold i sætningene, dvs. rækkefølgen af syntaktisk definerede led, er udtrykssstørrelser der har indhold. Pladsene i en sætning der er bestemt ved at henvisighejde og rækkefølge, er udtryk for indhold eller betydning i fire forskellige dimensioner: 1) sætningens holdes realitet (er den fremstendte, spørgende, býdeformet, eller ubestemt); 2) sætningssledenes semantiske roller (er første nummer fx agent, patient, instrumentalis eller hvad), 3) kvantorerne (fx krumme, virkemåde (scope, hvad rammes fx af nogenlænds logiske kraft), og 4) emne - fokus (hvaed er emne og hvad er fokus og hvilke forudsætninger (præsuppositioner) og undertorsteleser (implikaturer) giver det).

Når man skal analysere hvilken plads i sætningsskemaet et givet led i en autentisk sætning står på, kan man ikke bruge maksimaludfyllningsprincippet. Det er et princip som bruges i den praktiske undervisning som et veftningeren argument.

Maksimaludfyllningsprincippet kan illustreres ved følgende eksempler: På hvilken plads skal ordene ikke og snukt stå i eksempelene: *Hun sang ikke og hun sang snukt?* I Diderichsen's sætningsskema er der jo nemlig to forskelige adverbial-pladser, a og A. I undervisningssituatonen, hvor man underviser imdøde danske språgruger som godt kan placere led på de rigtige pladser, men som blot ikke kan formulere denne dres kunne teoretisk, kan man bede dem fyldde et af de led ud der står mellem a og A; det gøres lettest med samme resultat: *Hun har ikke sunget og Hun har sunget snukt.*

Maksimaludfyllningsprincippet

Når man skal analysere hvilken plads i sætningsskemaet et givet led i en autentisk sætning står på, kan man ikke bruge maksimaludfyllningsprincippet. Det er et princip som bruges i den praktiske undervisning som et veftningeren argument.

Maksimaludfyllningsprincippet kan illustreres ved følgende eksempler: På hvilken plads skal ordene ikke og snukt stå i eksempelene: *Hun sang ikke og hun sang snukt?* I Diderichsen's sætningsskema er der jo nemlig to forskelige adverbial-pladser, a og A. I undervisningssituatonen, hvor man underviser imdøde danske språgruger som godt kan placere led på de rigtige pladser, men som blot ikke kan formulere denne dres kunne teoretisk, kan man bede dem fyldde et af de led ud der står mellem a og A; det gøres lettest med samme resultat: *Hun har ikke sunget og Hun har sunget snukt.*

F	v	n	a	v	N	A
Hun	sang		?ikke			?ikke
Hun	sang		?smukt			?smukt
Hun	har		ikke	sunget		
Hun	har			sunget		*ikke
Hun	har		*smukt	sunget		
Hun	har			sunget		smukt
Hun	løb		?hurtigt			?hurtigt hjem
Hun	er		hurtigt	løbet		hjem
Hun	er			løbet		hurtigt hjem

Studenten der skal lære at bruge Diderichsens sætningsskema, finder på denne måde ud af at *ikke* skal på a, *smukt* på A, mens *hurtigt* kan stå enten på a eller A.

Men topologien eller rækkefølgeforholdene i en sætning er jo ikke til for at man skal kunne sætte en sætning i Diderichsens sætningsskema. Rækkefølgeforholdene i en sætning er til for at vi som modtagere kan forstå hvad afsenderen har ment med at ytre sætningen. Til hvert udtrykslement, -her rækkefølgeforhold, svarer der et indholdselement. Forskellen på led der står på a og A, er den at a-led er sætningsadverbialer (attitudeadverbialer eller operatoradverbialer) eller relationsadverbialer, mens A-led er mådesadverbialer eller relationsadverbialer.

Det er imidlertid ikke nødvendigt med ledstillingen at markere om *ikke* hører til den ene kategori eller den anden - for *ikke* er altid et sætningsadverbial. Det er heller ikke nødvendigt for afsenderen med rækkefølgen at markere hvilken

kategori *smuk*, *danser ikke*, el både være et mådesadverbial placeringen alt er følgelig tve

Man kan altså
bruger maksimalt
står på - for så
er placeret på

Man kan her
hvilke led der
defineres alene
led i sætningerne
forskellige træk
2) klassernes
sætningen er altså

Diderichsen
der er en plads
på hvilken de
plads hvor der
for v-pladserne
kan ses), til højre
bialer, operatorer
infinitive verbal

På sætnings-
sætningsskema
udfyldt. På niveauet
kun kan udfyldes
skemaet, nominalet
definitionen på
men man kan

Kategori *smukt* hører til, for det er altid et mædesadverbial. Hverken *Hun* danner ikke, eller *Hun* danser smukt er derfor vetydige. Derimod kan *hurtig*(*t*) både være et sætningssadverbial, og det betyder da, efter kort tid, eller et mædesadverbial (med *-t*), og det betyder da, på en hurtig måde. Hører har plærringen altså den funktionsat adskille de to betydninger, og *Hun løb hurtigt* er fulgt af vetydige.

Man kan altså ikke antage at modtageren i en kommunikationssituation brugter maksimalt fuldmåsprincipet for at registrere hvilken plads et led står på - for så i anden omgang at finde ud af hvad betydning det har, at det har placeret på denne plads.

Man kan heller ikke bruge maksimalt fuldmåsprincipet til at finde ud af hvilke led der generelt er i en sætning. Der er nemlig kun to pladsen som kan defineres alene ud fra rækkefølgen, og det er førstled i sætningen og sidste led i sætningens. En topologisk underordnelse må nødvendigvis bygge på tre rækkefølge træk ved sætningens udtryk: 1) hvilken klasse et givet ord hører til, 2) klassernes rækkefølge, og 3) hvilke klasser der i deres forkomst i sætningens er afhængige af tilstedeværelsen af andre klasser.

Diderichsen sætningsskema er således bygget op på den regelmessighe'd at der en plads hvor der kun kan stå fmitte verbet, og som er den eneste plads der et sætningsskema er afhængig af hvilken led end det fmitte verbet. Til venstre for v-pladsen er der kun stå (nesten) alle andre led end det fmitte verbum; til højre plads hvor der kan stå (nesten) alle andre led end den eneste v-plads er der en plads hvor der kan stå verber kan sta. Til venstre for den eneste plads på hvilken de fmitte verbet kan sta, til højre herfor en plads til for v-pladsen er der kun stå nominaler (i nominitiv hvilket det kan ses), til højre for denne, en plads til adverbialer af klasserne attributedeader-bialer, operatorderbialer og relationsadverbialer, til højre herfor en plads til bialer, der starter på element, her forstår hvad næ. Række-ke til førstled i der start på adverbialer bialer eller n-lære hører verbialer vere hvilken verbial. Det er generelt en folge af skemaet, nemmest - eller kermes-pladsen er udtryldt. Det er generelt en folge af kun kan udtrykke beskrivende-sætningssniveauet, er der fx den regel at adjektiver udtryk. På niveauet under sætningssniveauet, hvis ikke v-pladsen er sætningsskema at n-pladsen ikke kan være udtrykt, hvis ikke v-pladsen er men man kan godt have en kermne uden et adled,

A	
*ikke	
?smukt	
?hurtigt	
hem	
hem	
hurtigt	
smukt	
ikke	
?smukt	
?hurtigt	
hem	
hem	
a eller	
til førstled	
plads hvad	
bialer eller	
n-lære hører	
vere hvilken	

Diderichsens sætningsskema kan betragtes som en generalisering af hvad bestemte registrerbare placeringer af givne ordklasser betyder i bestemte sammenhænge, altså fx forskellen i betydningen af *Hun er hurtigt løbet hjem* og *Hun er løbet hurtigt hjem*. Derimod skal modtageren ikke først registrere hvor *ikke* er placeret, og dernæst forstå hvad *ikke* så betyder med den placering. Det er omvendt: modtageren ved at *ikke* - fordi det er et operatoradverbial altid står på a, og kan dernæst bruge denne viden til at registrere andre leds placering som før eller efter dette *ikke* på a - og derved fx få at vide at en given sætning er en ledsætning med knavVNA og ikke en helsætning med FvnaVNA.

Semantisk analogi

Lars Heltoft definerer et fænomen han kalder *semantisk analogi* mellem X og Y således: X og Y er syntaktisk forskellige, X og Y har et fælles betydningselement og X placeres på samme plads som Y.

Det forekommer mig at være upraktisk og fejlagtigt at tale om *semantisk analogi*. Alle udtryk har et indhold, det er det der kaldes tegnrelationen. En bestemt registrerbar placering af et ord er et udtryk der har et indhold, men det er ikke en analogi til andre ord med samme placering, det er nemlig selve tegnrelationen.

Det viser sig da også at der ikke kan findes nogen andre eksempler på semantisk analogi der holder vand. Diderichsen opstiller følgende skema for nominalsyntaxmer (genstandshelheder):

forbinder	bestemmer	beskriver	kerne	adverbial	tungtled
1/ om	de	målelige	værdier	i verden	
2/ om	de		værdier	i verden	der kan måles
3/ om	de				der kan måles
4/ om			de/dem		der kan måles

Lars Heltoft ar
på samme pla
imidertid ikke
nemlig altid ha
og det er selv/
kerneledet er u
pladsen for det
skema for gen:

Frasen *om d*
måder; enten o
pladsen, men s
der ikke kan m
de som et pr
nominativen sc

Hvis man sl
også kunne hav
sige. Når man
der kommer er
ning skal der e
flestes mennes
akkusativ efter
akkusativ: *De* i
børn, har det s

Det giver jo
stemmer-pladst
skriver-pladsen
til bestemmere
er udfyldt - ikk
en plads til vei
nogen mening :
pladsen-selv-on

tungeled
der kan måles
der kan måles
der kan måles

genne skema for
eksempler på

er nemlig selve
nårhold, men det
le om semantisk
grædationen. En

elle betydnings-
igt mellem X og

hælsetning med
fx få at vide at
t registrator ande
er et operatordet
et yder med den
er først registrere
eller i bestemte
Lars Heltot argumenterer nu med at de i 3/ selv om det er et pronomenn står
på samme plads som de som bestemt artikler i 1/ og 2/. Sådan kan man
imidlertid ikke bruge maskimaludfyllingsprincipper. Ledstillingsskemaet skal
nemlig alltid have udtrykt det led som de andre tilstede værelse er afhengig af,
og det er selvfølgeligt kermelendet. Man kan ikke have et udtrykt skema uden at
kermelendet er udtrykt. Man kan ikke have et udtrykt skema uden at v,
på samme plads som de som bestemt artikler i 1/ og 2/. Sådan kan man
skema for genstandsbeholder uden at kermespladsen er udtrykt.

Frasen om de der kan måles og vegen kan således analyseres på to forskellige
nominative som en hypotekktion og analogi.
Hvis man skulle kunne have haft de som bestemmer alene, skulle man jo
også kunne have haft frasen om de, og det er der visst ingen menesk der kan
sigge. Når man kan have nominativ i om de der kan måles, er analogien den at
der kommer en relativsætning efter, og i de fleste eksempler med relativsæt-
ning skal der efter den traditionelle skolelærerregel være nominativ hvor de
første menesk er tilbøjelige til at sætte akkusativ. De fleste menesk er setter
akkusativ efter Erik Hansen regel om at faste tyksterke pronomimer står i
første menesk er relativsætning efter. Det er dog ikke relativsætning der
akkusativ effter Erik Hansen regel om at faste tyksterke pronomimer står i
akkusativ: De der har varerde børn har det svært, Dem der har varerde
børn, har det svært.

Det giver jo ikke mening at man pludselig kan ambiringe et pronomenn på be-

stemmer-pladsen, for det er hele logikken i skemaet at der til venstre for be-

stemmer-pladsen, for det er hele logikken i skemaet at der til venstre for be-

stemmer-pladsen som er til venstre for kermen, er en plads der alene er beregnet

til bestemmer. Det er nemlig - når beskrivende pladsen og kermespladsen ikke

er udtrykt - ikke noget i frasen om de der kan måles der tyder på at de står på

en plads til venstre for beskrivende pladsen og kermen. Det giver jo heller ikke

nogen mening at sige at Kommer i sætningens Kommer du? står på Fundament-

padsen selv om det er et fint verbum, for Fundament-pladsen er det mere som

den plads der står til venstre for v-pladsen og som kan rumme alle andre ledtyper end finitte verber.

Med andre ord der er ikke nogen som helst registrerbar placeringsmæssig lighed eller analogi mellem placeringen af *de* i de to fraser: *om de målelige værdier i verden* og *om de der kan måles*. Man kan ikke med nogen argumenter hævde at de står på samme plads. Tværtimod, de to ord *de* står på forskellige pladser i skemaet, og har derfor forskellige betydninger.

Man kan altså ikke hverken teoretisk eller praktisk definere et fænomen der hedder *semantisk analogi* mellem X og Y og som skulle være at X og Y er syntaktisk forskellige. X og Y er et fælles betydningselement og X placeres på samme plads som Y.

Præcis den samme argumentation gælder eksemplet *Til I/jer der har vanartede unger*. Man kan ikke argumentere for at *I/jer* står på bestemmer-pladsen; *I/jer* står på kerne-pladsen og kan have nominativ som hyperkorrektion fordi der står en relativsætning bagefter. Eksemplet *Til I/jer forældre* forekommer mig at være tvetydig og har følgelig to forskellige analyser:

forbinde	bestemmer	beskriver	kerne	adverbial	tungtled
Til	I		forældre		
Til			jer		forældre
Til			I/jer		dér har vanartede unger

I *Til jer forældre* er det naturligt at analysere *jer forældre* som en appositionsforbindelse, hvoraf andetledet står på tungtleds-pladsen. Men i det første eksempel *Til I forældre* ser det ud til at *I*, skønt det er et pronomen, optræder som et bestemmerled - og det bestyrkes af det forhold at frasen kun kan siges uden tryk på *I*, altså *til I for'ældre*.

Som konklusion kan man altså sige at der ikke er nogen brug for et forklaringsbegreb som semantisk analogi, der skulle angive sammenhængen mellem plads og betydningstræk. Enten eksisterer der en regulær tegn-relation

melleml. plads
overfladiske
normeringer,

Morfologis

Morfologisk a
syntaktisk fors
les topologisk
hun blev sidde
hører til syntal
morfologiske f
sens participier
kan ikke finde
analyse må væ
tiske selektions
en slags hjælpe
verbet. Den syn

I stedet for at
det være lettere
forkert.

Analogi

Generelt kan m
afvigelser fra e
overfladiske) me
består analogien
andre udtryksstø
farede hjem i ste
han-malede osv. /

Om en appositi-

om en første
tjen i det første
kun kan sige
men, optredet
i brug for et
ammenhængens
stregen-relations

at rede ud for

I jfør der har
som hyperekor-
pa bestemmer-
I jfør der har
e analyser:

e at X og Y er
et fænomen der
ingår.

ord de står på
jøgen sarginnen-
om de mællegge
accringsmæssig

hver alle andre

Ole Tøgøeby

Kommentar

105

Morfologisk analogi

Morfologisk analogi mellem X og Y defineres som situationer hvor X og Y er syntaktisk forskeellige kategorier, men har fælles morfemiske træk, og behand- les topologisk ens. Eksemplet på dette skulle være at både *han løbende*, *i hun løbende* og *han kom løbende* - skønt de angiveligt efter Didrichsen hver til syntaktisk forskeellige kategorier - står på samme plads fordi de har morfologiske fællestrek. Det er i dette eksempel svært at se hvortofor de to prez- verberet. Den syntaktiske funktion af *siddende* og *løbende* er således den samme.

I stedet for at opfinde et nyt princip under navnet *morfologisk analogi*, ville det være lettere at sige at nogeen såebenbart har analysert bestemte eksempler forkert.

Generelt kan man om begrebet „analogi“ sige at det bruges til at forskare afvigelser fra en regel på grund af ligeheder (der er mere mindre overfladiske) med andre eksempel, som ikke hører under reglen. Som regel består analogien i at en udtrykstellerse far en form som ligner den form som andre udtryksteller af samme kategori har. Man kan fx finde formen *Han* som består af analogien i stedet for *Han* for *hjem* i analogi med *Han* *hastede*, *han abnedde*,

1. Ifør forrelde
pa bestemmer-
I jfør der har
som hyperekor-
pa bestemmer-
I jfør der har
e analyser:

e at X og Y er
et fænomen der
ingår.

ord de står på
jøgen sarginnen-
om de mællegge
accringsmæssig

hver alle andre

Analogi

Det varer ikke længe at sige at nogen abebnart har analysert navnet *morfologisk analogi*, ville det være lettere at sige at nogeen såebenbart har analysert bestemte eksempler

I stedet for at opfinde et nyt princip under navnet *morfologisk analogi*, ville det være lettere at sige at nogeen såebenbart har analysert bestemte eksempler afvigelser fra en regel på grund af ligeheder (der er mere mindre overfladiske) med andre eksempel, som ikke hører under reglen. Som regel består analogien i at en udtrykstellerse far en form som ligner den form som andre udtryksteller af samme kategori har. Man kan fx finde formen *Han* som består af analogien i stedet for *Han* for *hjem* i analogi med *Han* *hastede*, *han abnedde*,

Ebbe Spa

KOMMEN

Jeg har ikke s
om det nøjagtig
et, men vil hel-
der er så enest
hovedet? Lan-
man kan spørg
træk ved Dide-
topologi. Jeg v
det mest origi-
skole.

Det er jo k
danske sætning
den forskellig i
vil gerne kikke
spørgsmålet or

NP --> forbind

Der er flere tin
kunne de også
ikke blot sådai
plads, de kunne

For det and
mærkelige ved
det samme vei
skema for NP.

Denne sidst
ingenlunde giv
ikke det er mul

regelmæssige efter en mere generel regel end den der ellers regulerer formerne. Det giver derfor generelt ikke så god mening at tale om semantisk, morfologisk, pragmatisk eller informationsstrukturel analogi.